

העד הראשי של מעשי הטרור ושוד המיליונים אותם ביצע

בלי משפחה, אמר לי, לקחתי על עצמי את התפקיד ליד בכר רק כדי לשמור על אחדות מפעלי מאנפרד וייס... בבודפשט יכולתי לנחם את עצמי לפחות בכך שאני עושה משהו למען הונגריה. אך עכשיו דורשים ממני כאן לעזור בייצור נשק נגד בעלות-הברית. מה הוא חושב לעצמו, בכר זה? ... כעבור עשרה ימים מת ד"ר ביליץ מטיפוס הבהרות.

קסטנר ומאוטנר דיברו על טיפוס-הבהרות. מסתבר כי כך נאמר לירידי של ביליץ בבית החולים. אך בהתייעצות הרופאים דובר רק על "חום ספטי", ובתקופת-המוות דובר על "שפעת ספטית". משמע: מחלתו של ביליץ היתה מיסתורית למדי.

כעבור שנים נפגש פרופסור פלינגר עם ד"ר בורבלי, מבלי לדעת כי בורבלי שייך למש"פחת מאנפרד וייס. השיחה התגלגלה לטיפוס-הבהרות, והפרופסור סיפר כי בכל ימי פעולתו בחינה ניתקל רק במיקרה אחד ויחיד של מחלה זו. הוא נדהם לשמוע מפי בורבלי את כל הפרטים של אותו מיקרה. אז אישר לו פלינגר כי אומנם לא היתה שום מגיפת-טיפוס הבהרות בחינה בימי המלחמה, וכי לא שמע על שום מיקרה אחר זולת זה של ביליץ. עובדה זו אושרה גם על-ידי מקורות אחרים. ידוע לנו גם כי לא היה אף מיקרה אחד של טיפוס-הבהרות בבודפשט, בשנה האחרונה של המלחמה — שלא לדבר כלל על מגיפה.

*** "סימפטומים כמו של טיפוס" ***

טיפוס-הבהרות היא מחלה מדבקת, המועברת באמצעות כינים. היא מופיעה רק במקום ששוררים תנאים היגייניים וסוציאליים ירודים. ד"ר ביליץ לא חי בתנאים כאלה. אם כן, איך נדבק ביליץ במחלתו המסתורית?

בספר זכרונותיו סיפר גנרל הס"ס ואלטר שלנברג, מי שהיה לבסוף ראש כל שרותי המודיעין של הרייך הנאצי בחוף-לארץ, איך הטיל עליו היידריך בשנת 1941 לחסל את אוטו שטראסר:

"נכנס לחדר שלישי והודיע כי מזה חצי שעה מתחין בחוף ד"ר ס. היידריך הודיע לי כי ד"ר ס' הוא מרצה באחת האוניברסיטאות, ואחד מגדולי המומחים בשטח הבקטריולוגיה... היידריך אמר: ד"ר ס' יסמור לך תכשיר ואת הניתוח-השימוש בו. אסור להזכיר

בעלה, ופעם שניה בחדר המדרגות של המשדה. בעלה גם לא דיבר מעולם על בכר בסיגנון שממנו יכול היה להשתמע כאילו קיימת ביניהם ידידות כלשהי.

*** קומנדו מיוחד לתפיסת העד ***

יחסים האמיתיים נתגלו בשלהי סתיו 1944, כאשר נתמנה בכר כראש מחלקה מיוחדת, שעליה הוטל להעביר לגרמניה את כל המיפעלים והרכוש החשוב בהונגריה, כדי למנוע את נפילתם בידי הצבא האדום המתקדם. בכר — אותו בכר שטען לאחר-מכן כי עשה כל מה שעשה כדי להציל את רכוש משפחת מאנפרד וייס מידי הנאצים — ציפה להעביר את כל מיפעלי וייס, יחד עם 45 אלף פועליהם, לתחומי הרייך.

ביליץ התנגד לכך בכל תוקף. מאחר שראה את תפקידו בשמירת האינטרסים של המנהלים שהיגרו, החליט לחבל במילוי הפקודה. לשם כך עשה יד אחת עם הפועלים, שגם הם

מאת
קורט אמנר
בשיתוף פעולה עם יואל בראנר
כל הזכויות בעברית שמורות © העולם הזה

התנגדו להעברה. הוא עיכב את פירוק המיפעלים, והדבר עורר עליו את זעמו של בכר. כאשר התקרבו הרוסים לבודפשט, ונסתבר כי העיר עומדת להיות בכל רגע מכותרת על-ידי הצבא האדום, הסתלק בכר לחינה. חייו היו יקרים מדי, מכדי שיסכן אותם בנסיון שחא להגן על העיר — למרות שהגנת בודפשט היתה נתונה דוקא בידי הדיביזיה שהיא עצמו נימנה עליה בשעתו, דיביזיית הפרשים השמיינית של הס"ס-הקרבי עלישם פלוריאן גייאר. לא ישפוך את דמו איש כמו בכר.

אך בכר לא רצה לברוח לבדו. הוא תבע מביליץ להילוות אליו. הלה סירב, התחבא יחד עם אשתו. הוא נישאר במחבוא, בבית ידידים, עד שנודע לו כי בכר ברח לגרמניה. אז נשמו בני הזוג לרהחה, חזרו לביתם. סוף-סוף, כך סברו, נימלטו מצפורניו של בכר זה! אך שימחה זו היתה מוקדמת מדי. בכר לא יכול היה להשאיר חופשי את האדם שהיה עדר-אייה לכל מעשיה-הנבלה שלו. על כן שלח קומנדו ממונע מיוחד של הס"ס חזרה

רצח בנו הערובה

לבודפשט. קצין ס"ס בשם ובר, בלוויית משמר מוזיין, מצא את ביליץ, מסר לו פקודה של בכר לבוא מייד לחינה.

לביליץ לא נותרה ברירה. הוא ארז כמה חפצים חיוניים במיוחדת קטנה, הרגיע את אשתו המיואשת. הוא הבטיח לה לחזור לבודפשט בהקדם האפשרי. כה משוכנע היה בכושרו לשכנע את בכר להניח לו לחזור, עד כי לא מצא לנחוץ למסור לאשתו שום פרטים על ציניניו הכספיים הפרטיים.

ביליץ נכנס למכוניתו הפרטית, שהיתה נהוגה בידי נהגו הפרטי. חייל של הס"ס הצטרף אליו במכונית. היתה זאת הפעם האחרונה בה ראתה אליו ביליץ את בעלה.

*** בשורה ותעודת-מוות ***

לפי עדותה של אליוזבט, היה מצב בריאותו של בעלה בעת הפרידה מצויין. חשוב מזה, לאור מה שקרה לאחר מכן: היא העידה כי לפני חטיפתו חי בתנאים היגייניים מצויינים.

הגברת ביליץ החזיקה מעמד במשך השבועות הקשים של המצור הרוסי על בודפשט, בעת נפילת העיר ובעת גירוש החיילים הגרמניים האחרונים מעל אדמת הונגריה, ב'4 במאי 1945. כעבור ארבעה ימים, ביום הכניעה-לא-תנאי של הרייך השלישי, חזר נהגו של ביליץ לבודפשט. הוא הביא לאשה את הבשורה על מות בעלה, וגם מוזדה קטנה, שנמסרה לו בבית-החולים כעזבונו היחיד של ביליץ.

נהג סיפר כי בשעת הנסיעה מבודפשט הרגיש ביליץ את עצמו בטוב — עד כמה שאסיר של הס"ס יכול להרגיש את עצמו בטוב. אך יומיים אחרי שהגיע לחינה לקה לפתע בחום גבוה. ב-30 בדצמבר הוכנס ביליץ לבית-החולים וינאי, ושם ניפטר ב'9 בינואר, כניראה כתוצאה מטיפוס הבהרות. כעבור שלושה שבועות ניקבר בבית-הקברות האבנגלי המרכזי בחינה.

זמן-מה לאחר מכן נמסרה לאלמנה תעודת-המחתי. שם צוינו סיבות-המחתי הבאות: "שפעת ספטית, חולשת המחזור, התמוטטות המחזור".

לא לשוא חששה הגברת ביליץ בשעה שנחטף בעלה על-ידי אנשי הס"ס.

*** כוסית אחת של יין כוסית אחת של יין ***

מאז 1945 משוכנעת אליוזבט ביליץ לחלוטין כי בעלה נרצח בחינה. אין בידה הוכחות מוחשיות. על כן לא נסתמך על דבריה, אלא על כמה וכמה נסיבות מוזרות ביותר, שגם הגברת ביליץ אינה יודעת עליהן.

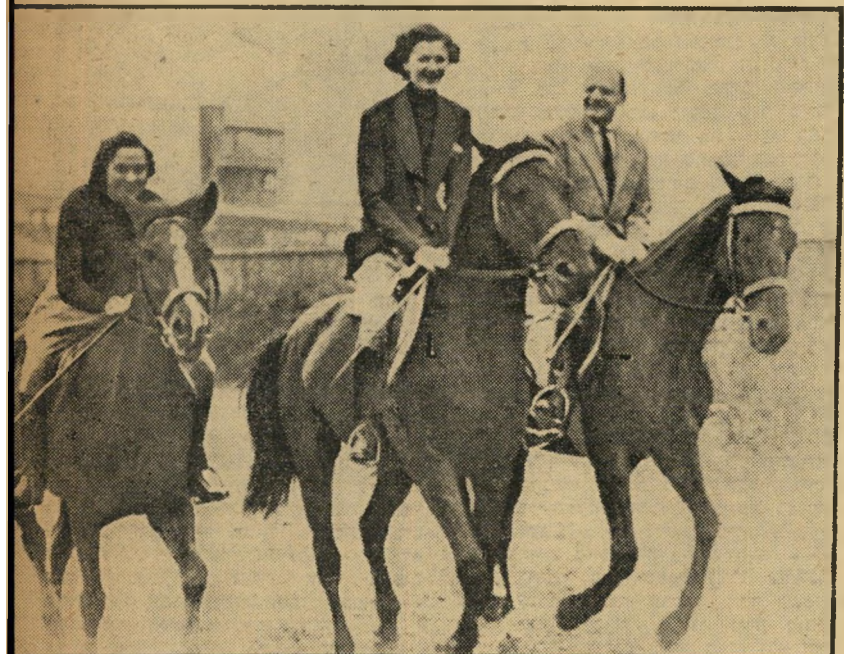
ב'24 בדצמבר 1944 הגיע ביליץ לחינה, בלוויית נהגו ואנשי הס"ס. הוא הוכנס לבית מלון קטן. סגן הס"ס וובר, האיש שאסר אותו בבודפשט, הזמין יין לארוחה, וביליץ שתה כוס אחת. מיד לאחר מכן נפגש עם האנס פון-מאוטנר (אחד מבני-הערובה של משפחת וייס, שנשארו בחינה) והתלונן באוזניו כי הוא חש ברע. היין ששתה במלון, כך אמר, לא היה טוב. נידמה לו שיש לו חום.

מאוטנר הודיע על כך מייד לבארון אלפונס וייס, בן-הערובה השני ששהה בחינה. וייס ניגש לחדרו של ביליץ במלון, וגם באוזניו התלונן ביליץ כי היה טעם רע לין ששתה, וכי מאז הוא חש עצמו ברע. אך כולם האמינו שאין זה אלא קילקול-קיבה חולף.

כעבור יומיים לקה ביליץ בחום גבוה. הרופא שטיפל בו ניסה אמצעים שונים, אך היה אובד עצות. המצב לא שתרפא במאומה. ב'30 בדצמבר איבד ביליץ זמנית את הכרתו, והוכנס לבית-החולים. הרופא הראשי לא הצליח לקבוע אבחנה ברורה, ועל כן הזמין שני מומחים נודעים אחרים, הפרופסורים החינאיים אפינגר ופלינגר.

השלושה קיימו כמה וכמה התייעצויות, מבלי להגיע לכלל מסקנה. הם שיערו כי ביליץ סובל מחום ספטי כלשהו. באותם הימים לא עמדו לרשות הרופאים הגרמניים תכשירים אנטיביוטיים. עוד לפני שהגיעו לידיהם מימצאי המעבדה, מת ביליץ.

בדו"ח שלו, תיאר קסטנר את פגישתו האחרונה עם ביליץ: "ב'30 בדצמבר, 1944... ד"ר ביליץ שוכב בבית-החולים עם חום גבוה. הוא מסמ... (כ"ב) ב'24 לחודש שלח בכר את שלישי לבודפשט, כדי להביא לווינה. ביליץ אומנם רצה להישאר בבודפשט, אך נטע בכל זאת אל בכר, כדי לשוחח עמו... הנה נישארתי לבדי,

ביליץ ואשתו (במרכז) לפני המלחמה

ישמור על יעילותו גם אם יוקפא. די בטיפה אחת, שתוכנס לכוס, כדי שתפעל גם לאחר מכן בעת השימוש בכוס.

עד כאן ראש שרותי-המודיעין, גנרל הס"ס שלנברג. מה שעמד לרשות הס"ס ב'1941, מן הסתם נשאר עומד לרשותו גם ב'1944. יש להניח כי התכשיר שוכלל בינתיים עוד יותר. אל נשכח כי גם במחנות-הריכוז בוצעו ניפויים בחולי טיפוס-הבהרות, וכי אסירים הודבקו באופן מלאכותי במחלה זו. טיפה אחת של הנוזל, שתואר על-ידי שלנברג, יכולה להסביר את המחלה המיסתורית של ביליץ, שדמתה לטיפוס-הבהרות.

(המשך בעמוד 18)
* אוטו שטראסר פרש מן המפלגה הנאצית עוד לפני שזו הגיעה לשלטון, בגלל נסיותיו השמאלניות. הוא ייסד מפלגת-נפל בשם "החזית השחורה", שדגלה במעין פאשיזם שמאלי, ושקיימה מחתרת ברייך השלישי. היסטר שנא אותו אישית שינאה עזה ביותר.